

Asia: VN/13749/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko maan rahoituksen tasossa huomioon otettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu arvio vuosille 2027–2030 (7 § 1 mom.)

Kyseessä on teknisluonteinen SOME-malliin perustuva päivitys.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole näiltä osin lausuttavaa.

2. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevat säästötoimenpiteet (7 § 1 mom. ja 36 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon 60 prosenttia vuodesta 2027. Määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Julkisen velan suhteessa bruttokansantuotteeseen ennustetaan kasvavan 93 prosenttiin vuoteen 2028 mennessä, joten julkisen talouden tasapainottamisen kannalta hallitusohjelman mukaiset säästötoimenpiteet hyvinvointialueiden rahoitukseen ovat tarkoituksenmukaisia. Hyvinvointialueille kohdistuvat säästöt perustuvat laskennallisiin määräytymis-tekijöihin, mitä voidaan pitää perusteltuna ja loogisena. Tällainen kohdentaminen vahvistaa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta toiminnan ja talouden ennustettavuutta sekä kannustavuutta.

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvua koskeva säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia kompensoitaisiin nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Asukasperusteisen rahoituksen vähentäminen ja palvelutarpeen rahoitusosuuden lisääminen kompensatiokiekoina on keinotekoinen ja kielteinen ratkaisu, joka ohjaa rahoitusta pois kasvavilta alueilta. Samalla menettely rapauttaa rahoitusmallin ennustettavuutta ja kannustavaa ohjausvaikutusta.

4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivitykset (14 § ja lain liite)

Tarvetekijöiden ja niiden kertoimien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja nykyisiin tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, mutta ei toteutettaisi tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei pidä kannatettavana ehdotusta yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen osittaisesta rajaamisesta siten, että hyvinvointialueiden rahoituksessa otettaisiin vuodesta 2027 huomioon yksityisen terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteriin kirjaamat diagnoositiedot ainoastaan hyvinvointialueiden rahoittamien ostopalvelujen ja palvelusetelien osalta. Ehdotettu päivitys vaikuttaa tarkoitushakuiselta ja kohdistuvan euromäärältään negatiivisesti erityisesti kasvaviin alueisiin.

5. Palvelutarvekertoimien tietopohjan laadun turvaaminen (14 § 3 mom. ja 26 a § 2 mom.)

THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä selkiytettäisiin. Valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Rahoitusjärjestelmän uskottavuuden kannalta on tärkeää, että rahoituksen kohdentamisperustana käytettävä lähdeaineisto on mahdollisimman ajantasaista, kattavaa ja laadukasta eikä perusteettomia rahoituksen vuosikohtaisia vaihteluja pääse syntymään aineiston heikon laadun vuoksi. THL:n oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä sekä Valtiovarainministeriön mahdollisuutta eliminoida virheiden vaikutus rahoituslaskelmissa voidaan pitää kannatettavana.

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Saaristoisuuden selkeyttämistä hyvinvointialueen rahoituksen määräytymistekijänä voidaan pitää kannatettavana.

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Siirtymätasausten porrastusta muutettaisiin sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien osalta kymmenellä eurolla asukasta kohden lisää vuosittain vuodesta 2027 siten, että pysyvien siirtymätasausten määrä vähenee noin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kannalta siirtymätasauslaskenta on ollut ongelmallinen, sillä siirtymätasauslaskennassa lähdetään oletuksesta, että kunnat ovat raportoineet täysimääräisesti vuoden 2022 sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen kustannukset. Valtiokonttorille toimitettujen tietojen pohjalta voidaan todeta, että kaikkia kuntien sisäisiä kustannuksia ei ole kohdistettu täysimääräisesti, jolloin hyvinvointialueen rahoituksen laskentapohja on ollut liian alhainen jo lähtötilanteessa.

Ehdotus siirtymätasausten porrastuksen muuttamisesta vuodesta 2027 lukien siten, että sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien porrastusta kasvatettaisiin vuosittain kymmenellä eurolla lisää asukasta kohden sekä pysyväksi jäävien siirtymätasauksien määrää vähennettäisiin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä, on Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen puolelta kannatettava ehdotus. Muutosehdotus ei silti poista siirtymätasauslaskentaan liittyvää ongelmatiikkaa kokonaisuudessaan, mutta on oikeansuuntainen toimenpide hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmää kehitettäessä.

8. Siirtymätasauksia koskeva säästötoimenpide ja sen kohdentaminen (40 §)

Siirtymätasauksista valtion rahoittamasta osuudesta siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 milj. euroa vuonna 2028, 91 milj. euroa vuonna 2029 ja 82 milj. euroa vuodesta 2030. Rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuunottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on laskennallisen rahoituksen kehityksen huomioon ottaen tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Siirtymätasauksia koskevassa säästötoimenpiteessä merkittävin epäjohdonmukaisuus on sen kohdentaminen vain osalle hyvinvointialueista.

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue pitää kannatettavana, että saaristoluokkien tunnistamisessa noudatetaan Suomen ympäristökeskuksen julkaisemaa saaristoluokitusta.

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue pitää muutosta kannatettavana.

11. Mahdolliset muut kommentit hallituksen esitysluonnoksesta

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen muut kommentit:

Hallituksen esittämä rahoituslakimuutos heikentäisi Uudenmaan rahoitusta pysyvästi noin 200 miljoonalla eurolla vuodessa ja kohdistuisi alueeseen selvästi muita alueita ankarammin. Uudenmaan osuus koko maan 390 miljoonan euron leikkauksista olisi vuonna 2029 lähes puolet, vaikka väestö ja palvelutarpeet kasvavat alueella nopeimmin. Uudellamaalla sijaitsee suurin osa koko maan erikoissairaanhoidosta, vaativista sosiaalipalveluista ja ympärivuorokautisista päivystyksistä. Uudenmaan palvelurakenne palvelee koko Suomea, ei vain alueen omaa väestöä. Siksi rahoitusmallin on syytä ottaa huomioon maan johtavan erikoissairaanhoidon toimijan, HUS-yhtymän erityinen rooli. Esitys on Uudellemaalle epäoikeudenmukainen ja vaarantaa palvelujen saatavuuden.

Sevón Minna

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue - Konserni- ja strategiapalvelut/
talouspalvelut